

„Биһиги социализм иһин охсуһуу суолугар бары маассалар аан дойдутаабы биһир санааланыларыгар“

Оҕолор эйэ туһугар

Эйэ, эйэ... Бу тыл иһинэхэ туох эрэ биллибэт күүһү утар курдук. Ханныа эйэ баар — онно олох. Оҕолорбут эйэ туһугар туох дьаһаллары ытталарын туһунан биһиги корреспондентым Л. Олесова Чурапчы орто оскуолатын тарыйаччы-замуһун С. А. Бродникованы уонна старшай пионер баһаатай А. Н. Коркиняны кытта көрсөттө.

— Саргылана Алексеевна, сылын аайы эһиэхэ биһир санааланы дьаар-баһата ыттыллар, онтон эһиги төһө үбү киллэрэһит, үөрэнээччилэр кытыллары хайдарыт?

— Дьаарбаһааларытын араас быһылаахтын ыттыбыт. Сороһор үөрэнээччилэр ас астаан, сороһор тигэн, уһунан кытталлар. Онно бэрт көхтөөхтөр. Иһинэ тынан 1988 сыллаахха Эһэ советскай фондугар 3095 солк. киллэрэммит, эйэ фондун республикатаабы комитеттэн Бочуотунан грамотанан наҕараадалаабылпыт. Былырын Армениада сир хамсааһымыгар эмсэҕэлээбиттэргэ көмө 1128 солк. киллэрэммит. Ленин аатынан эфэ фондун председателин Лихановтан грамота кэлбитэ. Быыл Эһэ советскай фондугар 600 солкубайдаах үбү киллэрдибит. Оскуола үлэһиттэрэ 1175 солк. Мылдьахс көмө оскуолатыгар ыттыбыт. «Дьонорукэй» оҕо үгүкүү-ырыа ансамблэ концерттабыт үбүттэн быһыа Эһэ советскай фондугар уклута.

— Анна Николаевна, биһиги эйэлэх олохпут туһугар охсуспут ветераннарбытын кытта пионерскай дружинабыт хайдах быһылаахтык снбэстэһэр?

— Пионерскай эҕэртэр биһирдин сэрин ветераннарын кытта шифтэһэллэр. Кинилэри пионерскай сфоддарыгар, кылаас маастарыгар ыныран ыалдьытталлар. Тимуровскай көмөнү онороллор. Кыамматтарга эмнэ сайаанка түһэрдэхтэринэ көмөлөһөбүт. Оройуон киһигэр олоһор сэрин, үлэ ветераннарын ахтыларын, хайтыскаларын хомуйан альбом отордубут.

— Саргылана Алексеевна, «Европада куттал суох буолуутун уонна биһирэ үлэлээһин» наҕараадалар туһу ытытар былааннааххытын?

— Аналаах көмкөсө тэриллэбитэ. Кылаастарынан Аҕа дойдуга Улуу сэрини кыттылаахтары кытта көрсүүлэри ыттыахпыт. Салыһыаҕа баар бааматынныктары ыраастаахпыт. Эйэ үрүктэра ыттылаахтара, комперт көрдөрүөхтү.

Хотун Ююко Харисан туһунан биһиги наҕааччыларбытыгар уруу биһириннэрен турабыт. Кини 5 мөл. 640 тыһ. киһи ыһилиннылаах Хоккайдо арыы киһи куоратыгар Саппорода олоһор, идэтин библиотектар, Саппоро куораттаабы японскай-советскай доҕордоһуу обшествотын эппизеттир секретарынан үлэлиир.

Кини Саха сирингэр быыл иккис кэлитэ. Аан бастаан сахалыы ырыалары олус ылбаадык төлөрөр, республика көрөөччүлэригэр бэйэтин маастарыстыбатынан улаханнан биһирепит Хоккайдодаабы кору кытта 1988 сыллаахха көтөн ыалдьыттаабыта.

— Мин сахалары 1986 сыллаахха киһилэр тургистическай блохтерүгэр гиттин сылдьан билсэбитим, олус сөбүлээбитим, — диир Харисан. Ончолорго Японияда турист быһытынан сылдьыбыт делегация киһилэригэр да ону биһиргэтэллэр: «Хас күн ахсын Харисан биһиги автобуслутугар туох эрэ киһини үөрдэр, соһутар сувениры булан, кэлэхпит иһинэ олоһор миһталарбытыгар уурбут буолар.»

Харисан быһыл биһиэхэ делегацияны кытта буолбакка, советскай Саха сирингэ доҕотторун ытырыларыннан официалыаа суох ыалдытытыр.

— Онон мин эһиги оройуонлутугар манньа улахан көрсүүһүнү тарыйахтарга эрэ дин санаабатаарым. Мин Оконешиновтар дьах көргөттэригэр эрэ ыалдытты кэллэрым дин санаабытым. Эһиги иһиэхэ наһаа сыаналаах бэлэхтэри биһирдин

Аня Хайахыт орто оскуолатын 1985 сыллаахха ситиһилээхтэн үөрэнэи бүтэрэн, төрөөбүт Чакырытар иккис сыл комсомольскай путевканын ыһыкытаабыта. Ол кэминтэн быһыл үһсө сылын дьаһаһа-садка кырачаан иһиллээччилэргэ иһинан үлэлиир. Сьахтаабы маньаагы сүһөх комсомольскай тэрилтэ олоһор, уус-уран самодетельска актывнайдык ыттар. Комсомолка Аня Кузьмина курдук ыччаттар Чакырга ааһыаа суохтар. Кинилэр буолаалар бүгүһү тыа сирин хамсаатар төһүү күүстэра, иһини көскиллэра.

Синюкка: А. Кузьмина.

Т. Кардашевскай фотога.

маастарлары кытта көрсүтүм. Музейгэ олус баай. Эсө да уһундук көрүөхтүн баҕарбытым да, биһирэ ытталар.

Ити кэминтэн ыалдыт сааланы дьык курдук мустубут дьон ыһытылаарыгар эппизеттэа.

— Биһиэхэ ас-үөл эл

чү үлэлиир буолулар. Оҕолорбут үс түһүмэхтээн үөрэнэллэр. Бастаан 6 сыл устата начальнай оскуолаа, онтон 3 сыл устата орто, онтон эмиэ 3 сыл үрдүкү орто оскуолаа үөрэнэллэр. Ол кэминтэн 4 сыл — университетка. Итинтэн 9 сылыгар — бөһкө, онтон кэлин — төлө бүрдээх.

Кини көпсөһүн быһыгар уус-уран самодетельность кыттылаахтара фольклорнай нуомэрдэри көрдөрүлэр. Түмүкү Чурапчы селскай Советин исполкомун председатели Н. Н. Мишкин, оройуон дьахталларын советин председатели Л. Д. Баранцова ыалдыкка өрөрдэ суруктары туттардылар.

Хотун Ююко Харисан чакчы да улаханнан долгуһан сахалыы «Улахан байылаары». — диир уонна бэйэтин тылынан «Саппоронь таптыбына» диир ырыанар кундулазта.

Көрсүүһү дьит-чакчы доҕордоу, истинг быһыыга-майыга барда. Ким да үөһэттэн дьаһаһаары үрдүнэ, оройуон олохтоохторо Ююко Харисанга байаларын оҕоһугарын — тутут тоботуну чуучулатын, муостан кыһан оҕоһуллубут наһаа дээх ыһаа, тууттан тыһин кыра көбүөрү, кыра сьэнтэра көтөрдэр дьыл сахалым орнаментнаах ороппетиятын. О. Д. А. аҕалан бэлэхтэтилэр, үгүстэр откриткалаах кэлин автограф ыттылар. «Биһиги эйэ» баҕарыт. Япония уонна Советскай Союз мэддэн доҕордоу буоллулар». — диир бада саһааларын эттилэр.

М. СИДОРОВА.

Сыппаралар, чакчылар

● Бүгүн Пиэрибэй Маайы аан бастаан маассабайдык бырааһынныктааһын 100 сыла туохтар. Сүүс сылааһыта бу кун Арҕаа Европа дойдоларыгар уонна Америкада Пиэрибэй Маайдаабы манифестациялар, забастовкалар буолбуттара.

● Россияда бастакы маеник 1891 сыллаахха Петербурга Нарвскай застава кэтэбэр 200 киһилээх кысталам муһыах быһаһынан атаарыллыбыта.

● 1986—1988 сс. Нью-Йорк, Лондонга, Парииса, Банкуверга, Токиога Пиэрибэй Маайдаабы демонстрациялар «Ракетнай-ядернай суоһааһынга — суох!», «Бомбаны буолбатах — үлэни!», «Эйэни уонна үлэни!» диир лозуннарын барбытара.

ЧОПЧУ БЫЛААННААХ

Эрилик Эристин аатынан совхоз базатыгар быыл саҕа тэриллэбит Чакыра арктикай предпритиетин председателин Иннокентий Афанасьев, Филиппов, прорабынан Афанасий Михайлович Кириллин үлэлиилэр. Бастаан бэйэни үбүлэнигэ уонна дьаһаныга санааны булуһуларынга орделение экономикай-социалнай сайдыыта таһнагы түспүтүнэ, баар тутуулар олус эрҕэртэринэ, олоһон бэйэ базатын бодорсөтүү наадагы тирэбэтиһин сайдытарбытара. Итин барытын ааһан-суоттаан, ырыаһаһан көрбүттэра, Отделение рабочайдарын муһуһан баһаһынналарга хайдаһын биһиринэрбиттэра, сүбэлэсинтэра. Бэйэни үбүлэнигэ, дьаһаныга биһирдэхтэринэ туохтан уонна хайдах сардаһыры торумиспыттара. Ол кэминтэн бопуруоһу олохтоохтук туруорсан быһаартарбытара.

Син эмиэ саҕа ыл курдук, биһиги туохтара даһаны суох. Оноһор үлэлииргэ табыстаах контуоралара мэллир. Сүөһү турар хотоннор, гаражтар, атын даһаны общественинай тутуулар олус эрҕэрттар, саҕа көрүөххэ аһаан тутуулар суохтарын таһа. Биһиги тургутунан арктикай предпритиетте 1100 ыһах сүөһүлээх, ити иһинтэн 430-та — ыһыкык, 680 сылгылаах, иһинтэн биэра — 385. Быыл паловоһуһан 690 тонна үүтү ыһыра, ити иһинтэн 625 тоннатын госуларетара атыллырга, барыта 108 тонна ати туттарга суоттаналлар. Итин таһынан тыаһаһа 7 тыһ. солк. күндү түүлээди булутохтоах былааннары хайыы-үһа төлөрбүттэр. Быыл сиплэһа аһаан күөх маассаны 90 гектарга мһарга былаанналар да, бааһылаара тийбит. Туһаныахха аһаах ыһык сирдэрин барытын туһада таһаардах

тарына, 80 гектарга үүннэрэр кыахтаахтар. Предпритиетте 18 трактордаах, 6 автомашиналаах, ол иһигэр иһин үүт таһар, иккис уу баһар, биһир бэрэбинэ түйэр, биһир — 242-дэ аһаһаһа таһаһа таһар, биһир бортовой УАЗ-ик. Ити техникалары үчүгэйдик өрөмүһэһи муһутуур көдүүстөөхтүк туһанарга сүрүн болломтолорун туһаналлар.

Оттуур ходуһалары күрүөлөһүнэ, сайылык быһыттарын, фермаларга күрүөнү-хаһаны саһардага былааннаһыллар. Быыл ыһаһаахха 150 төбөһө аһаан 120 тыһыныч солк. суумалаах телатик, Саппыаага 100 субан сүөһүгэ хотонутуохтоахтар. Итин тэһа 200 миһтэлээх кулууп тутуутун саһалааһыттар. Биһиги онно Николай Ильич Неустроев салаааччылаах 6 киһилээх тутуу биһиргээдэ хайыһыт свалларын түһэртээтэ. Маньаа куораттан шифтээх Геология управлениеттан буровой масшына кэлэн сваллар дьаһааларын хайыһа көмөһтө. Быыл бу обшеска 200 тыһ. солк. үлэни төлөрөртө суоттаналлар. Арктикай предпритиетте бэйэтин базатын бодорсөтүүгэ бизс сыллаах былааны онгостон уолсай муһыаһынан биһиргэттэрибит. Биһиги быһыл сөл буолар тутуу маһын Түүһа үрөдэр советскайлааһа пилорамада таспыттар. Ити сүрүн тугууларын таһынан быһыл 16 км Усталаах остуолба бүтэһи сүүрдэргэ былааннааллар.

Общественинай сүөһүнү быһыл үс сиринэи кыстатан туруораллар. Саамай ыһаһааһа 100 ыһыкык турар 360 фермата. Предпритиетте саһалтата сүрүн болломтотун сүөһү иһитиниһит. Туһаныахха аһаах дээһингэ уураар. Ол курдук, биһиги 22 ыһыкык-сыт бастаһаһаһа үлэ

Биһиги—интернационалистарбыт * Саппороттан ыалдыт

суох буолан туран.

Оройуоннаабы Культура дьаһаһаар буолбут наҕарааһыны кытта көрсүүгэ Наһаачытар дьах көргөн хомуска ооннууларын истэн баран, өрдүк Леяа Калачев этигэн хомуһунан наҕарааһыныгар олус соһуйда, мекитэтигар өгөһө-өһөһө көрдө, арааһа, ханныа эрэ атын сиртэ көрө баар диир быһылаах.

— Эһигини кытта көрсө олоһон мин син-биһир Хоккайдода баар курдуктун. Биһиэхэ аһин дьыл аһаһаах аһаһаһаах оһуун баар. Киһилэр эмиэ хомустаахтар. Ол тыһан баран киһилэр кыһа бамбуктан оһоһуллубут уонна саһынан тардан ооннуулар. Оттон ырыаларын матыһа, таһастарын оһуора эмиэ аһаһаһаар олус майгылыыр. Дьуһумут да биһирдэһилэр. — диир кини. — Мин бүгүн Д. П. Коркин музейгар, оройуоннаабы наһааһы үөрэтэр музейга сырыттым, уран тарбаһаах

бах. Дойдубут сайдымлаах эрэри, байаһит сиртэн хостонор бааһыт, холоһор, таас чоһ, нефть суох. Барытын тас дойдуттан киллэрэбит. Биһиги байылааттык олоһобут. Оттон мин сизинэри хайдах олоххо олоһуохтарай? Дьоннор бары эйэлээхтэн, холкутук олоһобут олус наада. Биһиги дойдубуттар итинник санааны тарҕатарга үлэлиибит. Хас олтуорунун аһыһи нуучталыы тылы үөрэтэбит.

Сир сыһаната биһиэхэ олус ыһаһаһа. Холоһор, Саппорода биһир квадратнай метр сир иһин 6 мөһүһөн иһин төлүүххө наада. (Биһиги биһир солкубайыт 250 пенгэ тэһиһэр). Оттон Токиода сир олох да бүтэ.

A black and white photograph of a young child, possibly a toddler, sitting outdoors. The child is wearing a dark, textured hat and a dark, textured jacket. The child's face is partially visible, looking towards the camera. The background is dark and indistinct. The photograph is mounted on a light-colored page.

тоовуга артыяллары тэр-
йингэ, культурнай-спор-
тивной үлөзэ активнай-
дык кытталара.

рохха ыһыллыттар. Итиннэ ситиһиннэлэхтик үөрөһөн Богдан Хмельницкэй, Александр Невскэй орденнардаах Кыһыл Знамялаах ыһоһометнай полккаа ыһыттылыбыта, манын БМ-13 дьун «Натюша» расчегутар сулууспалыыр Кини полкката Белоруссияны, кэтин Пруссияны көмөһөй хһабырадыттар.

буойун тустанх үлэлэрин таһынан сэрин ветераннарын советын председатели быһытынан үгүсүлэн ыһышта. Ол курдук, М. Горькай аатынан совхоз 88 буойуннарын ханна сулууспаладыттарын, туох наараадылаахтарын толору чуолкайдаан, өйдөбүннүк-альбому өнгөрөн совхоз уонна СПТУ салааларыгар бэлэхтэбита. Били, тоһе дабыы пенсияда олордор, бичиэттары, домомождтары мыта малды ороһоро, истигиник бэсидэллэһэ, минилэри олоххо баай оһуһулар үөрөтүһэ. Алексей Иванович оһуһаларга күүтүүлээх ыһадыт этэ. Үөрөнэччиллэр ортолоругар араас бэсидэлэри мытара. Кырдыаас коммунист оһуор дьазар уларыта тутуу кэмтэр партия мытар ис уонна тас политбюютун нэбиллэһиһэ ортолоругар кизигик өйдөтүһэ.

Битык сэрлэг буюу "н" коммунист, үзүүтэл Алма Николаевичийн 44 сүүл туолбута, 6 оёну удаа таныран, үерэттэрэн олс кигж дартыг үктэннэр бэттар. Пестеретгэр алдээх огуолларын туал юрист, арах, үзүүтэл мустаннар ийэлээх адаларын үөрдэллэр, кишилэр итгүмсүүларын сөөннөр чөөр куоластара өсөө байытал биылдээ.

Хорсун бусуйн түүхүүн
Ада дайду сэрингийн на-
кис степеннээх орден
уонунан авыллар байо-
буой медаллар кнэрэтэ-
лэрэ.

В. АЛАБАРСКИЙ

Михаил Дмитриевич ырысча ылыммыт, хоһоонго хоһуллубут кыл байынар суурүктөх ийде Амма слайм көрө көстүү лөвх мээститигэр — Мырылаага дьадагы бааһынай көргөзүгөр төрөөбүтэ. Мэҥэ-Хаҥалас оройуонугар Дьабыл начальнай оскуолатыгар сибидиссэинэн сагалыын үлэһиргэ быалаананай олорон, 1942 сыл баладан ийин 22 күнүгэр Советскай Армия тиктэтүгөр ытырыллыбыта. Иркутскай уобаласка Мальга дьин станцияда Мырылаага үөсээбит, биир бойдулааха П. Н. Федоровтык бииргэ тийбигүрэрэрэр, сотору икки элги арааскалар. М. Д. Иванов 1942 с. алтыһын ийин ахалыны 30 күнүгэр дьир байыаннай батальонинин барар. 1942 сыл ахсынны мьтан 1943 сыл муус устарга дьир 19 с стрелковай дивизияг 32-е полкатын байыаба, Армагы фронтга тийэр.

1943 с. муус устартаи бронемашиналарын ий таймовой часкы суугууш- лыыр. Ити кымтан йла- тьянхист, Бастан Стадино- горскаяга 45 мм. калин Горькыга 85 мм. пуш- ларга уернээр, олору уу- гайдын бахылдыр.

1944 с. ахсынны 20 күнүттэн 32-с танковай полкна. 1945 с. гоҳусын 20 күнүттэн Станиславский танковай полкна, мууе устартан ыла 242-с танковай бригадада барыларга орудин командирлан сыдыан фронтубуеннэх олоқун аманай. 1946 сылаахха дойдутугар этонгиз аргилээн калдыта.

Кини байзата Харман
итылар Дергичи гарибба-
нлар бастанга бойбойду су-
рахтанын бу курду
челсиур. «Сарсырда хад-
лаан сырдымга естоох
артиллериянын ытмала-
нына буулбута. Ол инчи
арылар 20-30 самолёт ко-
лон бомбалаан тийибти-
ни бамбута. Ол дуора-
на бүтө илигине инчи
партия көлө эмне бомба-
лаан ыйрынгиниз. Ыйа-
тын эттэхка сир өрө ти-
тирзини олдорго ыла-
ныта. Ол кезингизге танкалар
тараактаан, массиналар
пехота илосе суолчуну су-
булан кырыллар садала-
нар. Модун куустал ток-
никалар утарыга харам-
былара, уотунан унуу-
руулара, инча-сагата суох
мыллысыны, естерсүү була-
тулар. Ыыр инчы, ийме
хатым сор суолламин
үксөбүз.

Бийиги кэдийн тулуй
банга, нэнийбтннээн тэ
нэн, дэрнэбнэ тэс өртү
гэр тахсан бнэрбнннн
Танкалар, масснннннн
Хэрнэн кэрэт дннн
бара түрбүтгара.

Вийнги 32-с стрелковий полкыбыт 11-с батальонуутан бэрт адынах кэпчир дог, Белгород дээн тал ба тахсан күүсүрүүнүт.

Дөргичин дэриэбинээг нөрдөххө, хаар халыг турдук эрээрн, аниыттан уу сүүрө турара. Ону иэбэн туораан тыага түнөн истохлуниниз өстөх биингичи экииртэ сыадыан ытыалаан, өлөртөөн ары-Вах киби өрдөн хаалбыттыт. Танканы, самолету утарар туоххут да суора. Нэтин иһыллан хаалбытыт.

Михаил Дмитриевич өссө биэр түгэни кэспир: «Невер куораты ылан бири 32-е танковой дивизия куорат тас өртүгэр хатыт чаралга сайан турбута. Куорат ортогунан - урах баһара. Ахсыным да ыһа суурда сытар урда туорук муоста туштутара. Сотору кыһа айыан сорустарын бүдүһүннөр биттэрэ. Ленинградскай шоссенан Ново-Солданын станцияны ыһахтан уонна бөдөрөтүөн обороһада сыһахтан эттибит».

Артиллерийской батареей капитаном танк инженер-сигналы куурун олоор булду. Искон кымыс планета суялуун тахсыбын. Ити кимиз кириги сигналыга эте. Билиги танкаларбыз мыра табачан артыгы сыйлааран мустаны этигич туурал баран газды

тийн өдөн, Ленинградский Шоссеийн зүүртийн туораа-
былшыг. Шоссеыг бийн
охсор үрэхээ мэлбингит.
Оборонад сүдэр саллаат-
тар, ууну уу, хаары хяар
дэлбэлж, танкаллар нэ-
вчилэртэй сүрсэн нспит-
тэр. Өсгөөх күүстэх
уоту асматы. Советский
саллааттар инэг тонууга
түбшөн сымбах курдук
охтубуттар. Бийриг тан-
калларыгттан үрэгт уруг
туораабыттар өсгөөх оюу-
патын урдугт уоту по-
ныгтара уонга дусын-
ларынн сыйтарбыттар.
Ону кыайан тулурбака-
лар, немедтэр оюонлар-
тан талсан атах байл
куеиууттар. Тан адыр-
нан, энкүрэтэ сымдан
күүстэх уоту аспыллыт.
Тилэх баттайны үмүгэр
өсгөөх улахан сүтүлгэм-
мита.

Бу күмән жирийн Ленинград блокадатын элчлэг суртн тохуу буолубута. И Прибалтикаһай фронт күмән минералтын салтын турбута. Вилһск батылыбыт, алдыһмыт тангалары хостон Москва, Новосибирскһай куораттарга тиердэн заводтарга туттарһын сорударһын суһаллык төлөһбуһпүтэ.

Михаил Дмитриевич Иванов, 1946 с. өлүүнүгө демобилизацияланан кийинкүлүктөр эркиндик келээт, ошону шыр-чаралар үчүн үлө-төбөтүн оройунан түспүзү Библия Ивановтук Никс додду коммуналгилер буюунан-танымат башыатынан достойтай кылааты килдэрбитин билгичи көдүөнү хахан да үмүтү сүлктөө.

Н. СОЛОВЬЕВ.
Сэрри, үлэ ветерана

Сэрэн ветераншарын оройуонаады слетулар Арылаахтан бэниэ буулан кыттыбылпыт. Онно биэр дойдулаахтарын ииниги тыл этэргэ соруудаабылтыра дадань бириэмэ кылгаһы ааһ, этиһэтэхтэрэ. Ошон оңчо этиһэтэх санаабын хаһаат нөгүө тирдэргэ быһаарынным.

Ага Дойдү сэрнигүн кыттылаахтара сылтаа билдэ-кесте адылаан иһэбит. Баар да өртүбүт саппыбытыгар элбэх сылаахтарын уулларан, саас албээн, мөлтоон-ахсаан да-баным бардыбыт. Арын-лаахтан сэрнигү 67 күнү ыгырыллыбыта, итинтэ 18-һа эргиллэбэтэрэ. Дойдуга кэлэн баран 31 күнү өлбүтү, билигин 18 эр атын эрдэн хаалдыбыт.

Ол ийн өлбүт буюуна-
нар кэрнэстэрин үйэти-
тэргэ этэбин. Бу болши-
руогу туруорсубулут ол-
буолла да, ыһыгтыа кыт-
тыбат. Үнсүтэр үй-харчи-
көстүбэтэ моһуонтуур. Бы-
һыл райсовет исполкому-
гар эмнэ туруорсубулуту
эрэрин, эппиэтин биллэр-
иликтэр. Оттон «Чураа-
чы» совхоз 1000 сол-
көмөлөспүтэ, ону биш
харчыта суох олерон-
мынар кэлэе дуо? Ба-
һыбалыбыт эрэ. Ити-
бастаанынан.

[illegible]

дарар. Олон бэлдэсч-
ныг тахсар. Илнэ тэгэ
сэринтэн этэнгэ оргил-
лыг баран араас бирчин-
нэлэринэн атын сиртэ
олхосуйбууттар үүсгэр.
Олорго эмнэ бутуллабыг,
Игилэриг чуолнай, дахха
наада.

Үсүүнэн, сэрнэ мете-
ранкарийгар огулдуу ар
чэлчэтинилэргэ тухтуулуур
баһарбын. "Чурапчы"
совхоз урукку салалтата
(Н. Г. Михайлов, Н. Н.
Филиппов, К. В. Манаро-
ва) оттуур сира бвары-
ни, масбытын, муусулуур,
општуу тивинибитигэр
техникаан хваччылыһын,
огуоха 5 км. араллынын бо-
хо кылларынни олэхтоон
турар. Ити үгөс билигин
салһанар.

Отгон эргэнг өнгөгүйн хаачираллыгт бистэр кунаган. Кыяагын 40 сая туолуугуудар райсовет исполкома сэрин ветеранарыг сыйла 24 кг этн, 12 кг арымын ээин бээрэгт бйгаарыта. Ити туолбат, Холбур, насгит сыйла ветеранар 12-лин кг этн, 5-тин кг арымын ылыбыт. Бийыл Кыя-гын 45 сыйлын сибээтээн райсовет исполному, бйгаарыта тохсунуу 23 күнүгэр саягардылан ылынылыбыта. Ол гынан баран бөстаны наартал устатыгарт тугу даганы «дук» гымзика олодолор. Уураахтар туолуула-рын ким уона хахан олоххо нилээрэрин күтэ-бит. Бйгаарынныгарт ээин бородукта берил-лиэхтээдэ жиники икин сыйла сүгүн кээбэт буол-ла. Үксүгэр «состоруу-лаах» набордар өнгөүл-дан мадагынныгарт ту-

раларын көрөр, буулау-
бут, Холобур, Сага дым-
га биер бытымыка подя-
га туғанымдар болдыо-
засыт 20 солт, ара-
нәнсізбәләр угуллубу-
зінләр. Ону ветераннар
ылбатахтаса.

Сэрин ветераннары
сылга биридэ наадалаах
табардарынан хааччыл-
лыхтаах атталар. Наады
һарыт хаһан эмэ кэллэ-
тинэ даарны, «сорууон
каба» дигэн соһуталлар
эбэһэр «биһиэхэ оннук
дьаһал суох» дигэн бэр-
холкутук хоруйдуулар.

Ветераннар куоранка
оройуон иһингэр араа
приемугар уочарата суох
кирибит, аптекаттан эм
босхо ылабыт. Оттон ты-
скрингэр оннук буолбатах
эмэ толору сыананан
харчыбытыгар атыылаһа-
быт. Ону ыйыталаһа
көрдөххө, дуоһ арэ суру-
та-бичига, докумуона са-
таиматын дакаастаан ой-
гун сыһыьаллар. Эргини-
тэ бэрт буолуох нурутун
һһин аахса даарны бар
банкыи. Иккин ким эр
олохтоохтук быһаарары-
гар баарыбыт.

Төрдүүнүн, толор
хааччылаылаах дьян
ты сиргиз олозоочу
лар тууорсар ыяхлы
суох. Ол тынзи баран а
томашина, мотоцикл ф
даларын көрдүүбүт. О
райсовет исполкома
«уочарат быһынтыан
дизен быһаарааччылар. О
тон мөлтөөбүт-ахсаа
өртүбүт ол уочарат
«нүүнпиз» захчы, Ун
бүт Фонданан туһан
иликпит.

Вийн бүсээрээ
этгэлзүйн оройн с
дэлтэй, сэрнэ уонна үл
ветеринарын совет
учуотууллаарыг бавар
быт.

А. КАРСАНАЕВ,
Аба дайдуу көмүскүүр
сэрин ветерана.

Г. Зельма байынан биографиятыгар ураты мизестин Сталинградтаагы кыргыны ылар Кини онно ананым фотоальбонун тексгар К. Симонов суруй бута:

«Сэринг туһунаа ийи аймах: «Биһиги сэрингэ бааһарбат эрэ буолбакка, ол суох буоларын туһугар барыта оҕордубут, уонна сэринг буолуо суоҕа», — диэһэр диэрин сүрүһүтүһүмүс буолла».

Г. Зельма Рунушани,
ны, Польшаны, Ве
грияны босхолоснута.
Синиоктарга: Би
һарыһы (1942 с.); С
ниһарыһы буттүлү.

ССТА фотохрониката

